

Twee van de *Noticias*

Dwaalkunst

Kunstenaar Jan Enno de Jong uit Groningen kun je misschien het best omschrijven als een jager-verzamelaar. Hij verzamelt alerhande visuele indrukken uit zijn directe omgeving en voegt die samen in sterk verhalende collages. Museum Galerie in Heerenveen toont onder de rake titel *Frjemde Fjilden* 24 werken die grotendeels zijn ontstaan in Spanje.

Tekst Dirk van Ginkel

Een van de mooiste en meest veelzeggende collages van Jan Enno de Jong in Museum Galerie (MUGA) heet *Landschap*. Het is een wonderlijk werk. Tegen de achtergrond van een foto van een weids bergdal zijn verschillende wezensvreemde elementen samengebracht.

Links in de lucht zie je een raam dat uitzicht biedt op een nachtelijke hemel, met om het kozijn heen een huiselijk behangetje met een repeterend cirkelpatroon, als een sterrenhemel. Rechts van het midden staan, in ragdunne lijntjes getekend, verschillende boomachtige objecten. Links tegen de beschilderde berghelling, waar een waterval en een meertje in getekend zijn, staat een wolf.

En als blikvanger in deze enorme ruimte is daar de uitgeknipte zwart-witfoto van een oudere heer in vrijetijdskleding die je vanaf zijn retro motorfiets aankijkt. Hij lijkt zich thuis te voelen in dit landschap en het is alsof hij de kijker uitnodigt om net als hij op

ontdekkingstocht te gaan en zich deze vreemde wereld eigen te maken. Het emmertje aan het stuur van zijn motorfiets spreekt wat dat betreft boekdelen: hij heeft daarin de oogst aan indrukken van die dag al verzameld. Misschien maakt hij er thuis wel een collage van.

AANDACHTIG KIJKEN

De Jong (Noordoostpolder, 1967) groeide op in de directe omgeving van Franeker. Daar dwaalde hij als jongen eindeloos door het boerenlandschap en deed daar de ene na de andere ontdekking. De installatie *Frjemde Fjilden* refereert aan die tijd. De Jong plaatste op een paar schragen wat oude deuren en panelen en zette daarop dertien kleine objecten die op de een of andere manier verwijzen naar het Friese weiland, zoals een uitgeknipte Amerikaanse windmolen, een doormidden geknipte dia van een ei en een – ook uitgeknipte – reuzenzwaan die een ondermaats formaat wandelaar belaagt.

Die houding van verwondering ten aanzien van zijn omgeving heeft de kunstenaar nog steeds, vertelt galeriehouder Age Hart-suiker, die het werk van De Jong al meerdere malen in Friesland exposeerde. „Kijk bijvoorbeeld naar het eerste werk op de tentoonstelling. Dat is een plattegrond van de woning in Spanje waar hij verbleef als *artist in residence*. Voordat hij het landschap ging verkennen, bracht hij het huis in kaart: de afmetingen van de kamers, de hoogten van de plinten, de scheurtjes in de muren... Dat typeert hem: hij is benieuwd naar alles wat hem omringt en getuigt daarvan in zijn werk. Die onderzoekende opstelling spreekt me aan.”

IMAGINAIRE LANDSCHAPPEN

14 van de 24 werken op de expositie hebben de titel *Noticias*. In vrijwel al deze notities – op te vatten als vastgelegde visuele

indrukken – staat een foto van het afwisselende Spaanse landschap centraal. Steeds eigent De Jong zich die verschillende landschappen toe door in de afbeeldingen te tekenen, te schilderen en/of foto's toe te voegen. Zo zet hij de wereld naar zijn hand en scheidt hij nieuwe landschappen die zowel vertrouwd als vreemd aandoen.

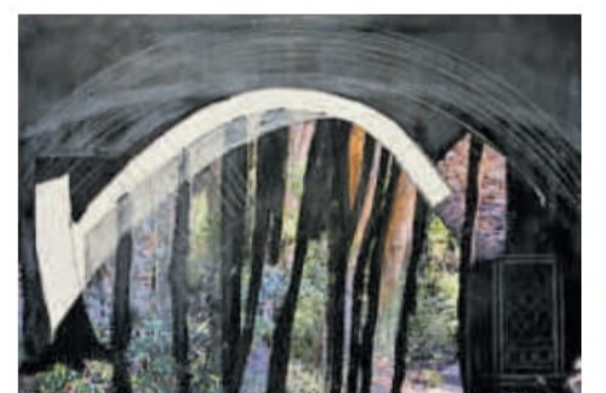
De Jong creëert een nieuwe wereld: de zijne. Die kan ook de onze zijn als wij als kijkers de moeite nemen in het werk rond te dwalen en er zelf een verhaal bij te maken. De Jong biedt zijn kijkers wat dat betreft de ruimte. Want vrijwel alle werken hebben titels die je niet veel verder helpen. Maar juist daardoor zetten de landschappen en *noticias* je wel aan tot aandachtig kijken.

LOSSE POLS

Voor zijn visuele notities heeft De Jong een passende stijl gevonden. De foto's zijn niet netjes uitgeknipt, zijn schilder- en tekenwerk is vaak losjes, slordig zelfs. Maar wat geeft het? Het zijn immers *noticias*: opgekrabbelde waarnemingen, invallen, droedels... Daar past geen gepolijst werk bij. In het 'platte' werk van De Jong vallen vorm en inhoud daarmee op een overtuigende manier samen.

Dat geldt in mindere mate voor de paar objecten en installaties die ook op de tentoonstelling te zien zijn. Het werk *Hotelkamer Scene* bijvoorbeeld is een opengewerkt, op schaal nagemaakt fragment van een hotelkamer met daarin een geel vogeltje dat kijkt naar een grote witte massa, die kennelijk een deel van het hotel heeft verwoest.

Is dit de spreekwoordelijke kanarie die waarschuwt voor de onafwendbare klimatologische catastrofe die ons te wachten staat? Een knipoog aangaande opwarming en afkoeling? Misschien, maar de installatie heeft in idee en uitvoering minder impact en overtuigingskracht dan de landschappen en *Noticias*. En daarvan toont MUGA er gelukkig veel.

Boven: *Landschap*
Daaronder twee *Noticias*
Linksonder: fragment uit *Frjemde Fjilden*

Jan Enno de Jong - *Frjemde Fjilden*
Museum Galerie
Minckelerstraat 11, Heerenveen
di-vr 11-17 u, za-zo 13-17 u,
t/m 5 juni
www.heerenveenmuseum.nl
www.janennodejong.nl